

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

2. FEJEZET. PÉNZ- ÉS BANKÜGY

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING MY

DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-188-204
УДК 336.64(075.8)

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
м. Харків, Україна
ORCID ID: 0000-0001-7341-1183
Scopus Author ID: 55683388100

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ

***Анотація.** Розвиток економічної системи та зміни в зовнішньому середовищі вимагають економічній системі вимагають оновлення та вдосконалення організації фінансових відносин і наукового забезпечення цих процесів. Тому метою дослідження є розроблення концептуальних підходів до генерації методології фінансового менеджменту в сучасному вимірі. Систематизовано підходи визначення поняття фінансовий менеджмент широкому у вузькому розумінні. Визначено фінансовий менеджмент як функціональну систему певних ознак, відповідних функцій та показників функціонування суб'єкта господарювання. Відзначено, система функцій фінансового менеджменту має двоїстий характер, обумовлений наявністю як функцій менеджменту, так і функцій фінансів суб'єктів господарювання. Відзначено, що теорія фінансового менеджменту як сукупність знань є комплементарною, містить теорії, концепції економічної теорії, фінансів, менеджменту, стратегічного управління, праксеології. Приведено базові концепції, на яких ґрунтується фінансовий менеджмент. Систематизовано і обґрунтовано складові методології функціонування фінансового менеджменту є теоретико-методологічний базис, сукупність принципів та концепція його функціонуванням, а також структура та методичне забезпечення функціонування фінансового менеджменту. Сформульовано засадничі принципи, на яких базується теорія фінансового менеджменту. Розроблено міжпарадигмальна концепція фінансового менеджменту, підґрунтям якої є визначення принципів, які забезпечують ефективність дослідження проблем фінансового менеджменту та якими керуються менеджери у виконанні своїх функцій. Обґрунтовані гіпотези в процесі дослідження дозволили сформулювати концепцію фінансового менеджменту, що визначає градієнт розвитку сучасних суб'єктів господарювання на засадах міжпарадигмального підходу. Перспектива подальшого розвитку полягає в розробленні відповідного методичного інструментарія фінансового менеджменту.*

***Ключові слова:** Фінансовий менеджмент, фінансові ресурси, концепція, парадигма, принципи методології.*

JEL Classification: G30, G32

Absztrakt. A gazdasági struktúra fejlődése és a külső környezet változásai megkövetelik a gazdasági rendszertől a pénzügyi kapcsolatok megszervezésének és e folyamatok tudományos alátámasztásának korszerűsítését, fejlesztését. Ezért a kutatás célja konceptuális megközelítések kidolgozása a modern dimenzióban a pénzgazdálkodási módszertan formálására. A cikk a tágabb és szűkebb értelemben vett pénzgazdálkodás fogalmának meghatározásának megközelítéseit rendszerezi. A tanulmány úgy határozza meg a pénzügyi irányítást, mint a gazdálkodó egység bizonyos jellemzőiből, megfelelő funkcióiból és mutatóiból álló funkcionális rendszert. Megállapításra került, hogy a pénzügyi irányítás funkciórendszere kettős természetű, mind a gazdálkodási, mind a gazdasági társaságok pénzügyi funkcióinak jelenléte miatt. A cikk megjegyzi, hogy a pénzügyi és menedzsment elméletei, mint ismeretanyag kiegészíti egymást, valamint tartalmaz további elméleteket, illetve gazdaságtudományi, pénzügy-, menedzsment-, stratégiai menedzsment- és praxeológiai fogalmakat. Bemutatásra kerülnek azok a főbb fogalmak, amelyeken a pénzgazdálkodás alapul. A tanulmány rendszerezi és alátámasztja a pénzgazdálkodás működése módszertanának összetevőit: az elméleti és módszertani alapokat, az elvek és működési koncepciót, valamint a gazdálkodás működésének felépítését és módszertani támogatását. Megfogalmazódnak azok az alapelvek, amelyeken a pénzgazdálkodás elmélete alapul. Kidolgozásra kerül a pénzgazdálkodás paradigmaközi koncepciója, melynek alapja a pénzgazdálkodási problémák vizsgálatának eredményességét biztosító alapelvek meghatározása, amelyeket a vezetők irányítanak feladataik ellátása során. A kutatási folyamatban megfogalmazott megalapozott hipotézisek lehetővé tették a pénzügyi menedzsment fogalmának kialakítását, amely interparadigma megközelítés alapján határozza meg a modern gazdálkodó egységek fejlődési egységét. A további fejlődés kilátása a gazdálkodás megfelelő módszertani eszközeinek kidolgozása.

Kulcsszavak: pénzügyi menedzsment, pénzügyi források, koncepció, paradigma, módszertani alapelvek.

Abstract. The development of the economic system and changes in the external environment require the economic system to update and improve the organization of financial relations and scientific support for these processes. Therefore, the purpose of the research is to develop conceptual approaches to the generation of financial management methodology in the modern dimension. Approaches to defining the concept of financial management in a broad and narrow sense are systematized. Financial management is defined as a functional system of certain features, corresponding functions and indicators of the functioning of a business entity. It was noted that the system of functions of financial management has a dual nature, due to the presence of both management functions and financial functions of business entities. It is noted that the theory of financial management as a body of knowledge is complementary, contains theories, concepts of economic theory, finance, management, strategic management, and praxeology. The basic concepts on which financial management is based are given. The theoretical and methodological basis, the set of principles and the concept of its operation, as well as the structure and methodical support of the functioning of financial management are systematized and substantiated. The fundamental principles on which the theory of financial management is based are formulated. An inter-paradigm concept of financial management has been developed, the basis of which is the definition of principles that ensure the effectiveness of the study of financial management problems and which are guided by managers in the performance of their functions. Reasoned hypotheses in the research process made it possible to form the concept of financial management, which determines the gradient of development of modern business entities on the basis of an interparadigm approach. The prospect of further development consists in the generation of appropriate methodological tools of financial management.

Key words: Financial management, financial resources, concept, paradigm, methodology principles.

Постановка проблеми. Фінансовий менеджмент, породжений практикою господарювання західних фірм у ХХ столітті, в турбулентних ринкових умовах сучасності, пов'язаних з діджиталізацією, посиленням частки невідчутних актів в капіталі суб'єктів господарювання, фінансовою кризою, пандемією потребує свого трансформування та вдосконалення. В Україні складності цих процесів пов'язані як з існуючими в країні проблемами післяпандемічного відновлення економіки, так і з необхідністю перебудови господарчого механізму на військові рейки у зв'язку з військовими діями. Така адаптація економіки не може відбутися без оновлення фінансових відносин на макро- і мікро-рівні. Складність цих процесів потребує їх осмислення, ґрунтовного аналізу та удосконалення методологічного підґрунтя для формування нової парадигми фінансового менеджменту. Тому актуальність питань методології фінансового менеджменту суб'єктів господарювання як базової клітинки економічного організму не викликає сумнівів і потребують подальших досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку методології фінансового менеджменту присвячені праці таких західних фахівців з фінансового менеджменту, як С. Майерс, У. Шарп, Ю. Бригхем, В. Хорн. Суттєвий вклад теорію вітчизняного фінансового менеджменту внесли, Владимир О. М. [5], Гончаренко О. М., Дема Д. І., Дорохова Л. М., Завадський Й.С., Лапіна І. С. [8], Максимова М. В. [9], Остапенко О. [8], Сич О. А. [13], Скаско О. І. [14] та ін. Але ці дослідження стосуються в основному уточнення сутності поняття «фінансовий менеджмент» та визначення характерних тенденції змін що відбуваються в даній сфері в умовах цифровізації економіки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Стрімка зміна зовнішнього середовища суб'єктів господарювання, погіршення умов ведення бізнесу в наслідок збройного конфлікту, діджиталізація економіки впливають на організацію фінансових відносин і управління фінансовими ресурсами, що потребує актуалізації таких досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є розроблення концептуальних підходів до генерації методології фінансового менеджменту в сучасному вимірі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Огляд наукових джерел викрив суперечності у трактуванні дефініцій «управління фінансами» і «фінансовий менеджмент». На думку однієї групи науковців, між цими категоріями є відмінності, що пояснюються застосуванням терміну фінансовий менеджмент у контексті бізнесу, тобто управління фінансово-економічними процесами суб'єкта господарювання [1; 3]. Різниця в трактуванні понять «управління фінансами» та «фінансовий менеджмент» полягає у врахуванні різних факторів впливу на розвиток цих наук [4; 6]. Якщо одна група вчених «управлінням фінансами» ототожнює з «управлінням державними фінансами» [3], то інші розуміють під цим поняттям як управління державними фінансами, так і управління фінансами суб'єктів господарювання і для характеристики останнього використовують термін

«фінансовий менеджмент» [4]. Третя група вчених вважає доцільним рівнозначне використання термінів «управління фінансами» та «фінансовий менеджмент», оскільки сам термін «менеджмент» іноземного походження.

У наукових економічних джерелах також відсутній єдиний підхід до визначення поняття «фінансовий менеджмент» [4; 6; 8; 9; 10; 13; 14].

Превалює думка, що у вузькому розумінні, фінансовий менеджмент є процесом управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єктів господарювання та оптимізації обороту його грошових коштів [4, с. 11].

У широкому трактуванні це наука про найбільш загальні закони та закономірності, принципи та правила, категорії і терміни ефективного управління відносинами з формування, розподілу, використання грошових коштів, спрямованих на досягнення поставлених цілей, вирішення певних завдань соціально-економічного розвитку на конкретних історичних етапах [17].

Тобто фінансовий менеджмент можна розглядати в різних аспектах: з наукової точки зору – це сфера знань, присвячена методології та теорії управління фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання; з практичної – вид професійної діяльності, спрямований на досягнення цілей суб'єкта господарювання завдяки ефективному використанню всіх фінансових взаємозв'язків і фінансових ресурсів [6].

При цьому фінансовий менеджмент є функціональною системою певних ознак і функцій (рис. 1). При чому система функцій фінансового менеджменту має двоїстий характер, обумовлений наявністю як функцій менеджменту, так і функцій фінансів суб'єктів господарювання.

Теорія фінансового менеджменту як сукупність знань є комплементарною, містить теорії, концепції економічної теорії, фінансів, менеджменту, стратегічного управління, праксеології (рис. 2), моделі і точки зору якої відбивають різні погляди на цей вид менеджменту.

Фінансовий менеджмент ґрунтується на взаємопов'язаних концепціях фінансів: грошового потоку, тимчасової цінності грошових ресурсів, ціни капіталу, вартісно-орієнтованого менеджменту ефективності ринку капіталу, невідчутних активів, компромісу між ризиком і прибутковістю, операційного та фінансового ризику, агентських стосунків, альтернативних витрат, тимчасової необмеженості функціонування господарюючого суб'єкта, асиметричності інформації, майнової і правової відособленості суб'єкта господарювання.

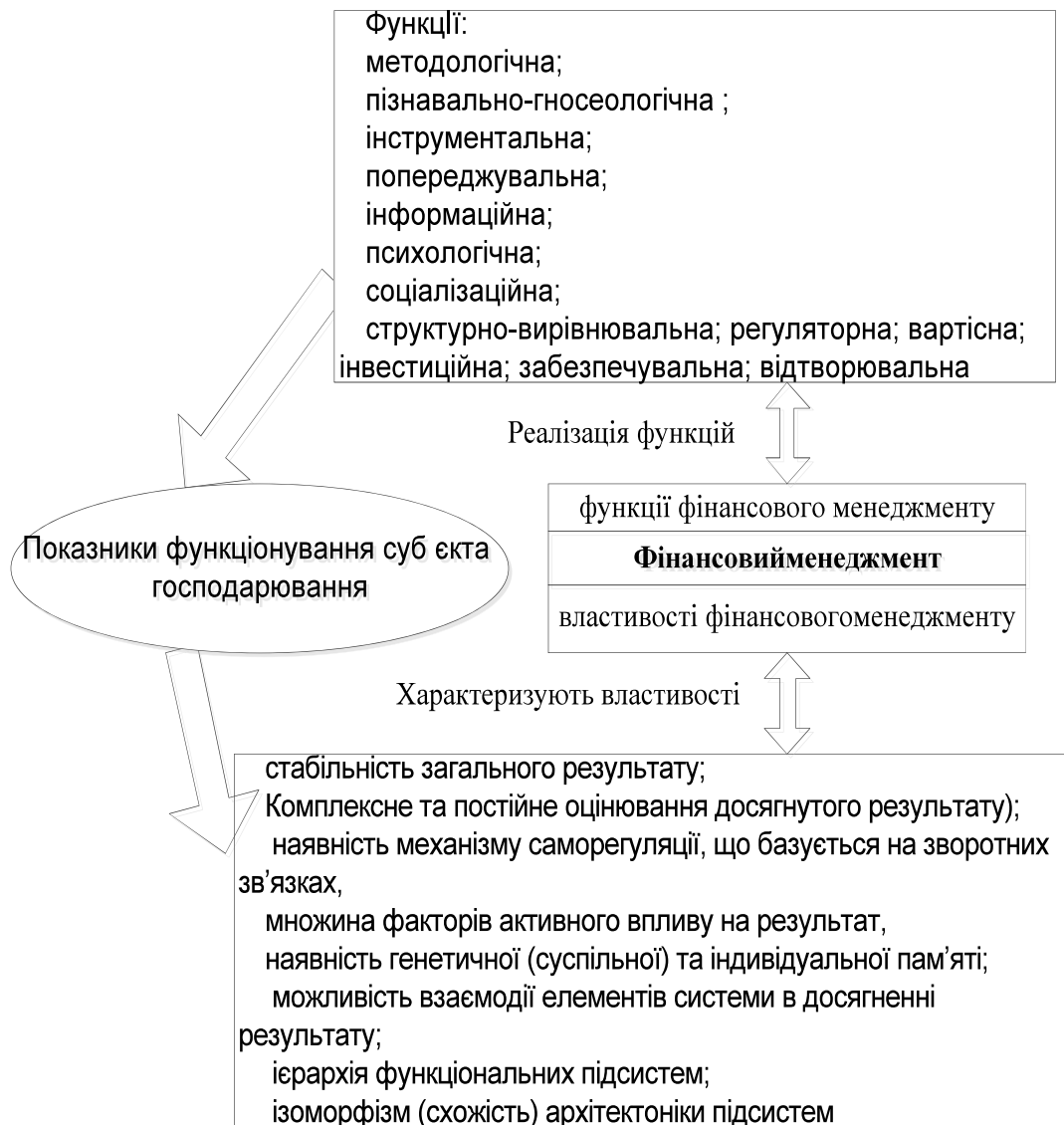

Рис. 1. Фінансовий менеджмент як функціональна система

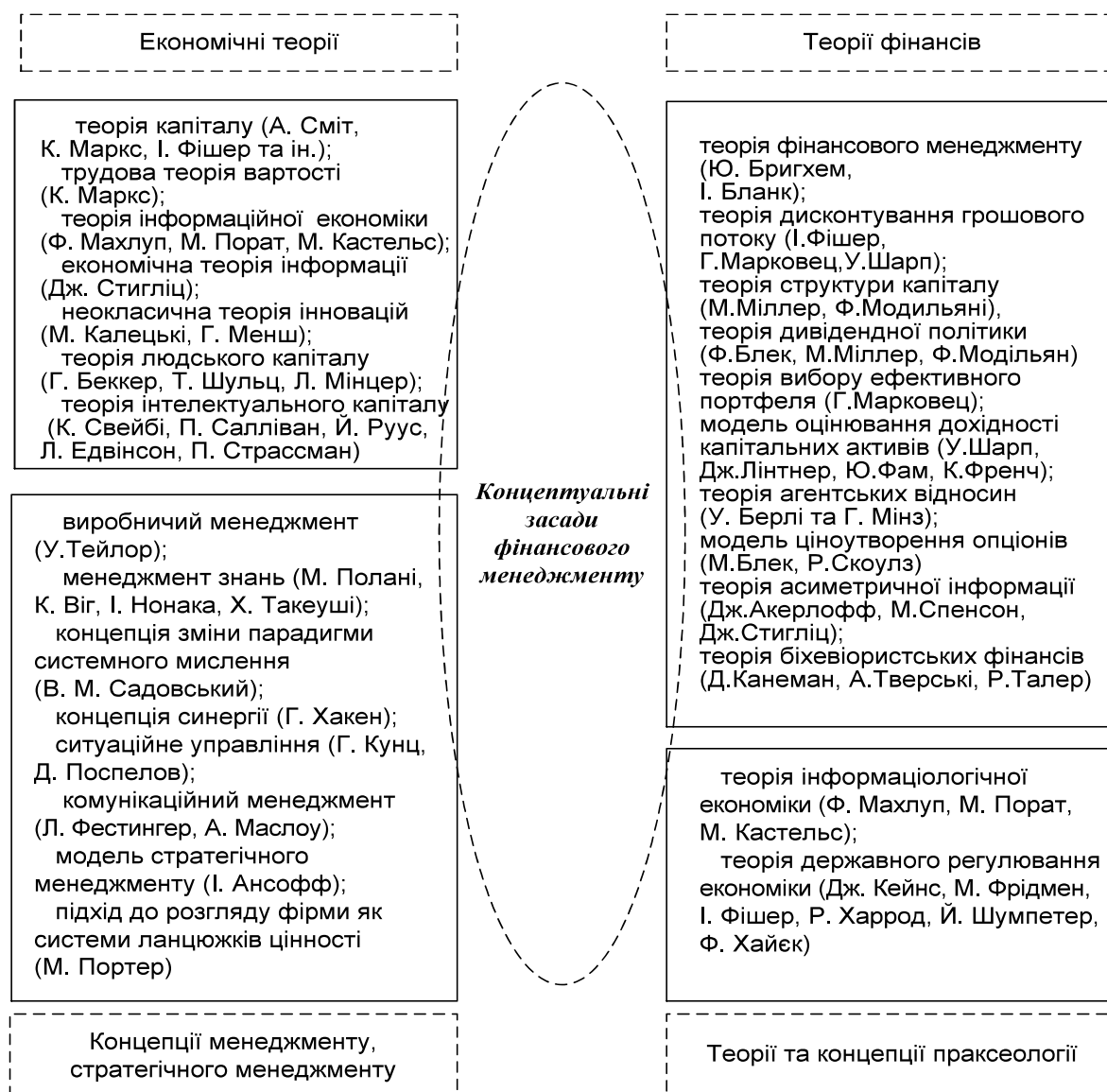

Рис. 2. Теоретична база фінансового менеджменту в сучасному вимірі

Комплементарність теорії фінансового менеджменту зумовлена тим, що вона перебуває на етапі активного розвитку, формування і упорядкування накопичених знань в умовах розвитку фінансової системи в контексті глобалізації, інтеграції, інформатизації та індивідуалізації нестабільних економічних процесів. Цьому в значній мірі сприяє міждисциплінарність, що обумовлює врахування загальних (властивих системам управління фінансами різного рівня або різних сфер) і специфічних (притаманних системі певного рівня) закономірностей.

Взаємодія фінансового менеджменту з основними напрямками теорії менеджменту схематизована на рис. 3.

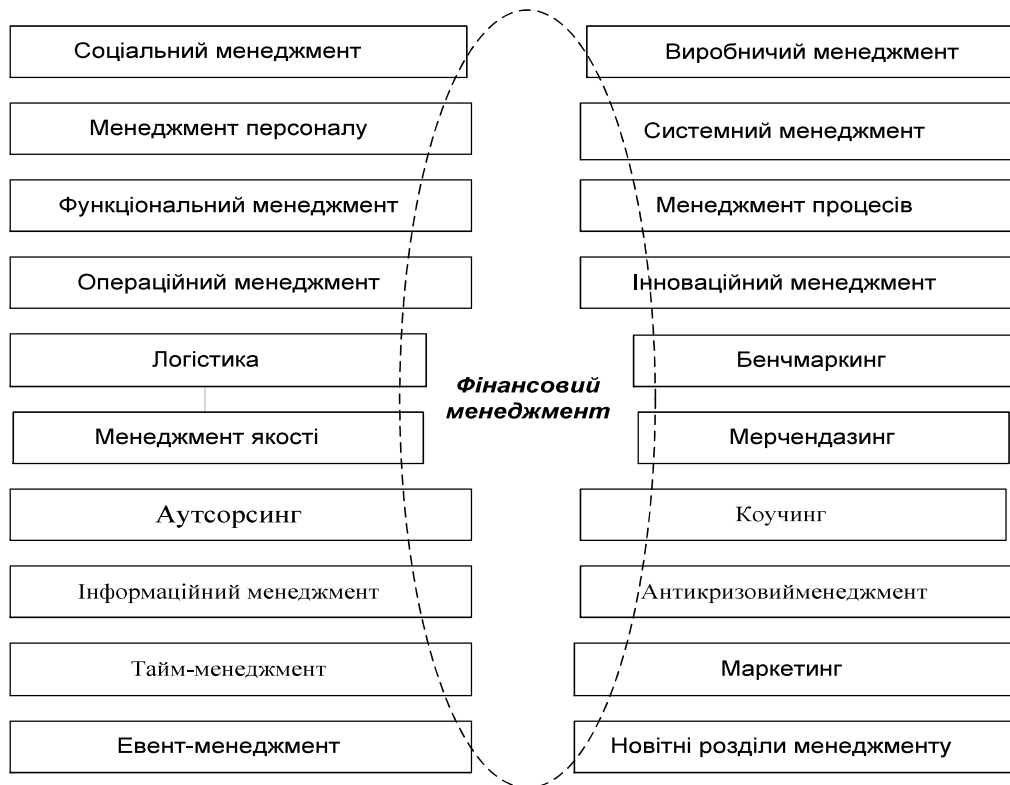

Рис.3. Схема взаємодії фінансового менеджменту з основними напрямками розвитку теорії менеджменту

Значний обсяг накопичених знань щодо фінансового менеджменту створює підстави для упорядкування нових поглядів, уявлень, ідей, спрямованих на тлумачення і пояснення явищ управління фінансовими ресурсами, ґрунтовного дослідження, опрацювання і генерації теоретичних основ фінансового менеджменту, виявлення та аналізу загальних і специфічних об'єктивних закономірностей функціонування фінансових систем різного класу. Таким чином, створюється цілісна система результатів наукового пізнання закономірностей та наявних зв'язків у забезпеченні управління фінансами підприємств (експлейнарний базис [11, с. 65]), формуючи методологічне підґрунтя для фінансового менеджменту. Складовими теорії фінансового менеджменту є первинна емпірична основа (закономірності), закони, базові гіпотези, логіка теорії та методологія (рис. 4).

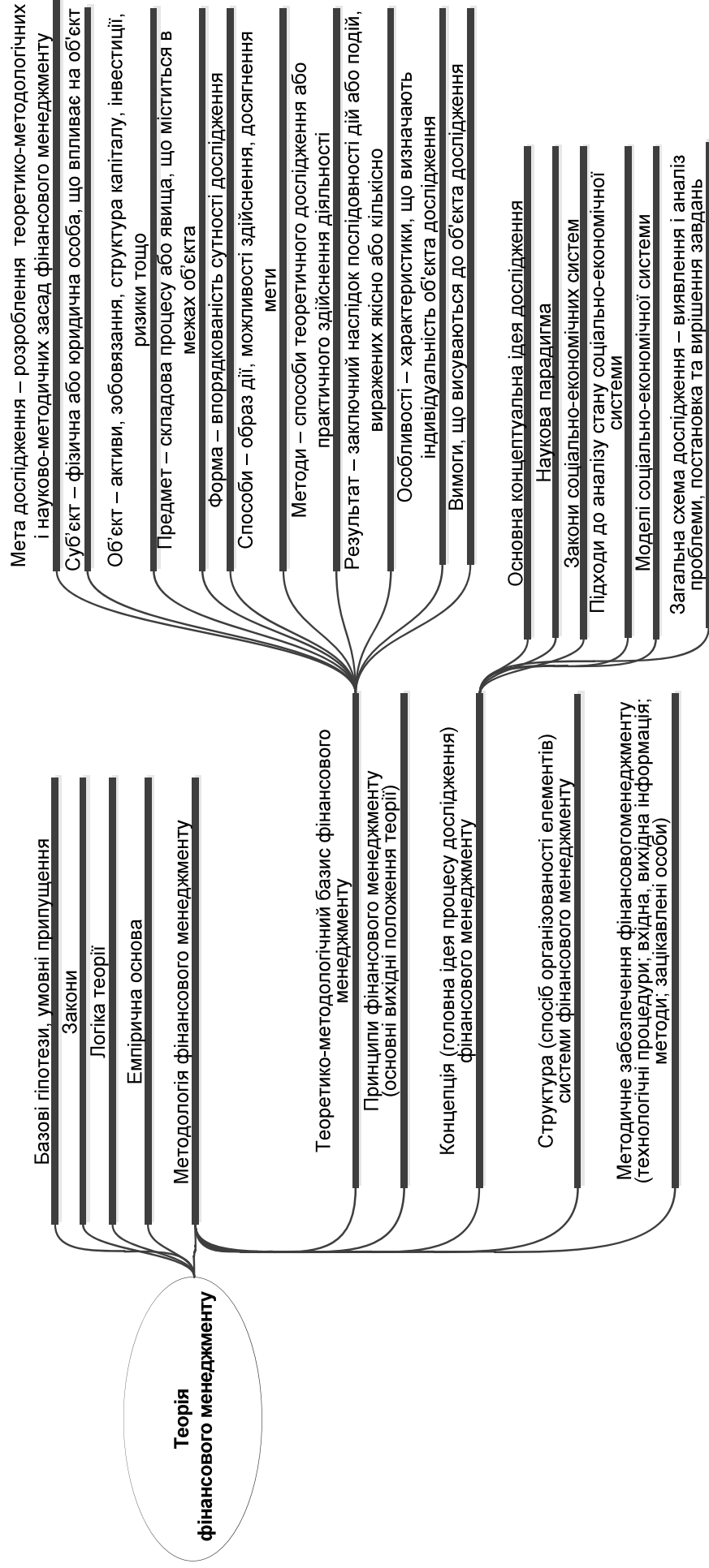

Рис. 4. Структурна будова теорії фінансового менеджменту

Таким чином, принципи фінансового менеджменту – це найбільш загальні, основні вихідні положення теорії, що відображають закономірності розвитку фінансових відносин суб'єктів господарювання. Вони закладені в основу системи функціонування ФМ як системи. Правила діяльності та норми, якими керуються економічні агенти варто розглядати в тісному зв'язку з природою самого механізму управління.

Варто зважити на твердження Г. Кучер, що принципи виділяються і класифікуються незалежно від функцій, на реалізацію яких вони спрямовані [7, с. 7]. Тому узагальнюючи та розвиваючи підходи до класифікації принципів управління економічними об'єктами [1, 12; 16 та ін.], доцільно ґрунтуватись на трирівневій структурі методології. У вченні про систему наукових принципів, форм і способів дослідницької діяльності виділяють: методологію – загальносистемну методологію – інструментарна (прикладна) методологію. Відповідно до неї пропонується така класифікація принципів функціонування ФМ: загальнонаукові, загальносистемні та специфічні, яка деталізована на рис. 5. Загальнонаукові принципи мають фундаментальний характер. Слід погодитись з думкою О. Ястремської, що до їх ідентифікації необхідно підійти із загальнофілософської позиції, котра характеризує як функціональну, так і предметну спрямованість предмета дослідження [16].

Загальнонаукові принципи ґрунтуються на узагальнювальних, філософських положеннях, що відбивають суттєві властивості об'єктивної дійсності. Так, принципи діалектики відображають взаємопов'язаний і суперечливий розвиток явищ, формування, використання, відтворення досліджуваного явища; а детермінізму – об'єктивні причинні обумовленості цих явищ і від трактування філософських принципів і загальнонаукових понять залежить обґрунтування методологічного підходу до дослідження.

Серед основних підходів до виділення специфічних принципів фінансового менеджменту можна назвати наведені на рис 5.

На жаль, у теорії управління традиційно протипоставляють основні методологічні підходи, виділені, Л. Басовським, [2, с. 16], І. Чмутовою [15]: підхід, оснований на аналізі концепцій різних шкіл. Включає, як правило, чотири основні концепції, які відображають різні погляди на управління як науку в процесі її історичного становлення і подальшого розвитку; процесний підхід – розглядає управління як безперервну сукупність взаємозв'язаних функцій управління; системний підхід – передбачає дослідження соціально-економічних явищ у вигляді сукупності взаємопов'язаних елементів, що мають певну структуру, призначену для вирішення конкретних завдань, на основі використання суб'єктами управління певних технологій, призначених для досягнення певних цілей в умовах змінюваного зовнішнього середовища; ситуаційний підхід – базується на використанні певних методів управління залежно від конкретних обставин (ситуацій); еволюційний підхід, головним постулатом якого є твердження, що будь-яка економічна система є живим організмом, що має багатовимірну природу. Його діяльність спрямована на виживання, тому розглядається через призму причинно-обумовлених змін.

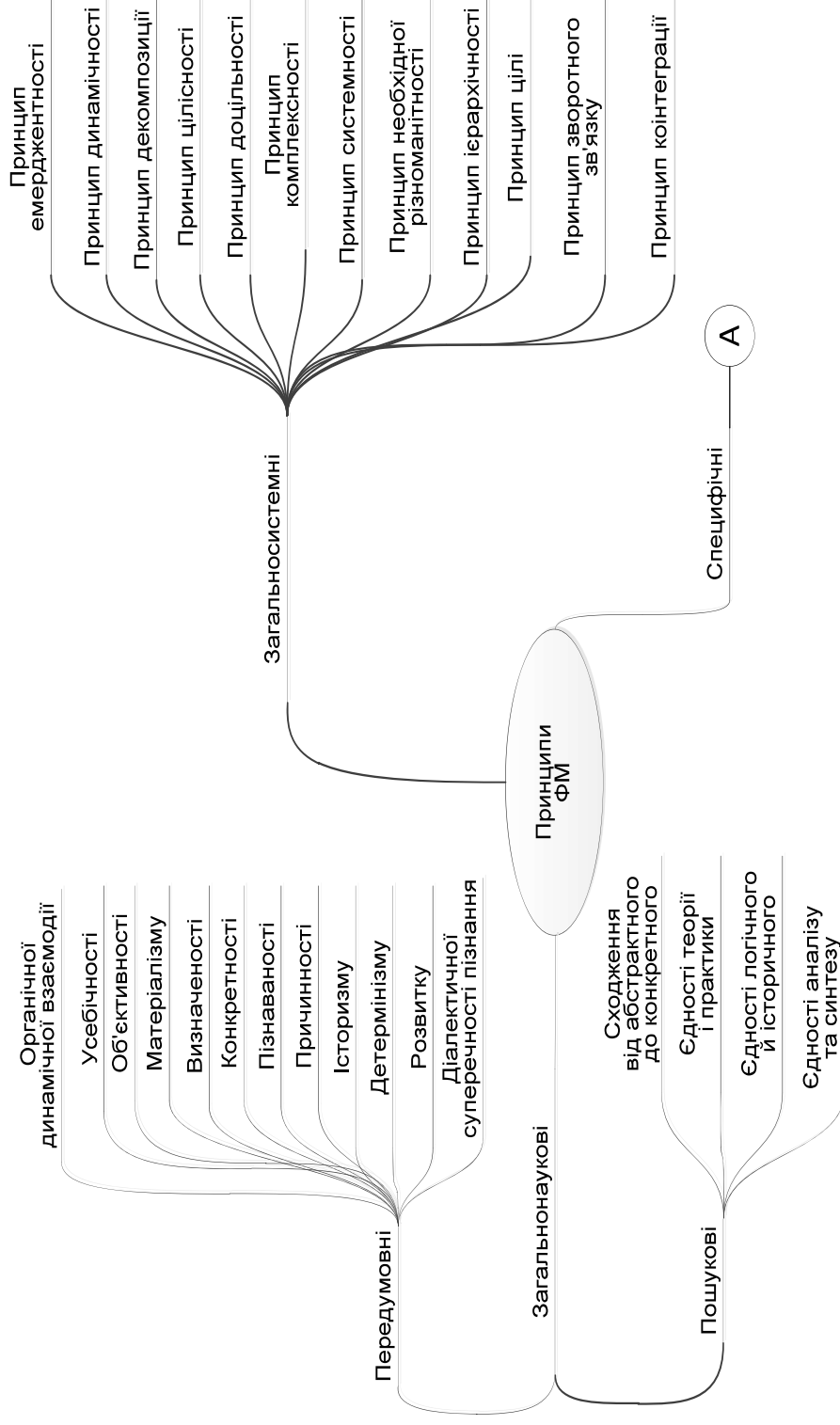

Рис. 5. Класифікація принципів фінансового менеджменту ФМ (частина I)

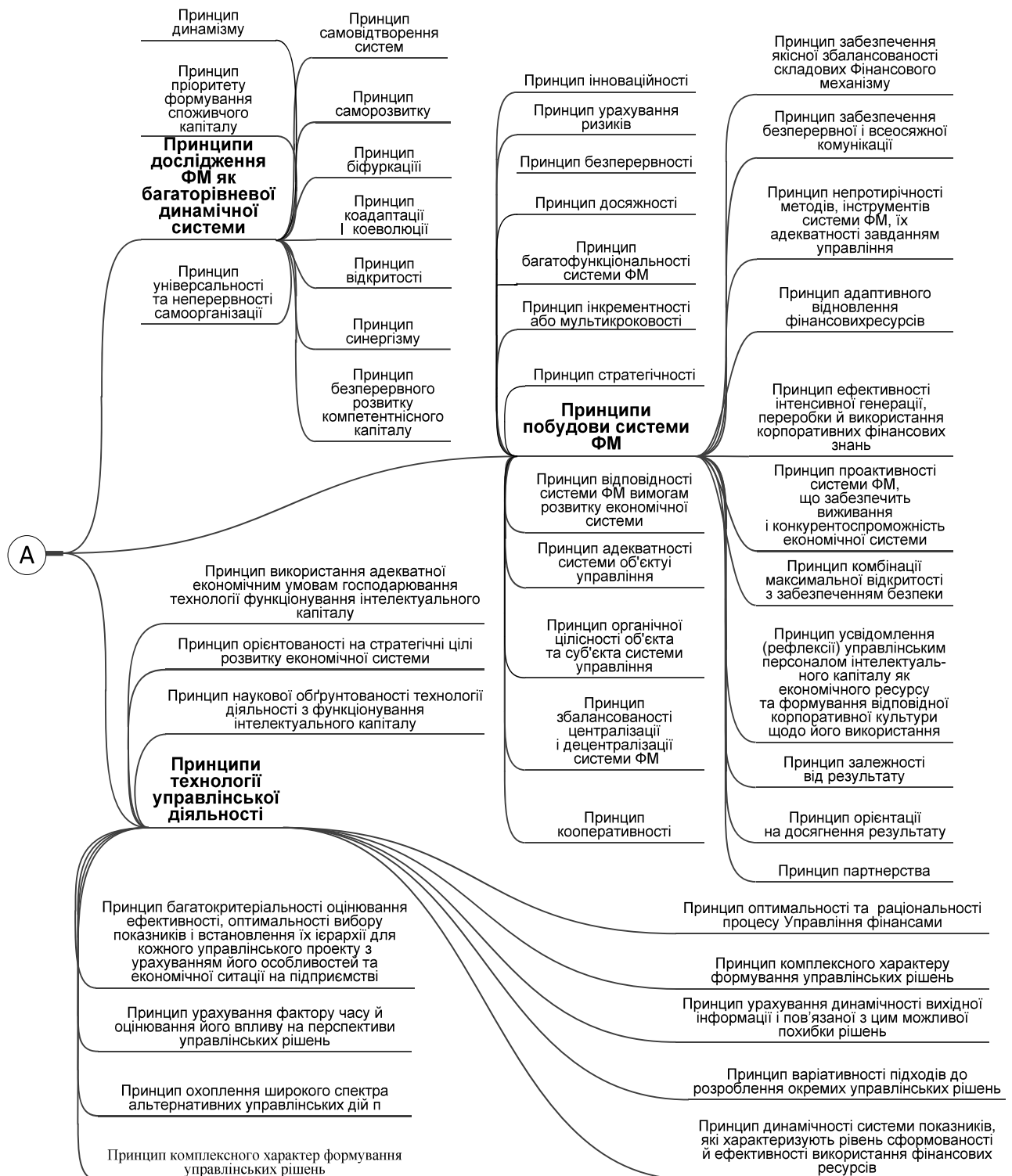

Рис. 5. Класифікація принципів фінансового менеджменту (частина II)

Слід погодитися з Т. Гайдай, що розуміння сучасного економічного розвитку суспільства збагачене саме феноменом міжпарадигмального синтезу [88, с. 65]. Саме міжпарадигмальний підхід пропонується для генерації теорії фінансового менеджменту (табл.1).

Таблиця 1.

Порівняльна характеристика теоретико-методологічного базису щодо методології фінансового менеджменту*

Складові методології	Панівна парадигма	Новітня парадигма	Міжпарадигмальний підхід
Теоретичний базис	Класична та неокласична економічна теорія	Теорія стратегічного менеджменту	Економічна теорія, теорія стратегічного менеджменту, теорія конкуренції, теорія ключових компетенцій, системний підхід, синергетичний підхід, ресурсний підхід, вартісний підхід
Суб'єкт	Менеджери та фахівці	Внутрішні стейкхолдери	Стейкхолдери – це будь-які групи людей із внутрішнього та зовнішнього середовища, що зацікавлені в отриманні вигоди від функціонування ФМ і мають можливість впливати на постановку і/або досягнення цілей
Об'єкт	Активи, зобов'язання, інвестиції, ризики	Ключові компетентності	Активи, зобов'язання, інвестиції, ризики в тактичному фінансовому менеджменті. Ключові компетентності в стратегічному фінансовому менеджменті
Предмет оцінювання	Фінансовий стан	Відповідність потенціалу (ФП) результату	Цикл створення вартості : стан ФП → процес трансформації ресурсів → результат використання ФМ → вплив на економічну систему → обмінно-відтворювальні процеси
Змістовність капіталу	Ресурси	Ресурси	Самозбільшувана вартість, відносини, потоковий економічний процес, що існує в циклі та розширено відтворюється по спіралі розвитку
Основні методи дослідження	Аналіз	Контролінг	Методи системного підходу, що поєднують математичну строгість теоретичних положень з

Складові методології	Панівна парадигма	Новітня парадигма	Міжпарадигмальний підхід
			суб'єктивними оцінками вхідної та вихідної інформації
Визначення закономірностей	Модель стану	Модель стану	Модель стану у поєднанні з прогнозною моделлю
Структура оцінки фінансового стану	Система часткових показників	Збалансована система показників	Структура оцінки є: інваріантною – придатною для множини ситуацій; багат шаровою – враховує відмінності у наданні інформації для ухвалення та виконання стратегічних, тактичних рішень
Призначення інформації	Моніторинг	Сприяння упорядкуванню процесів	Стабілізація і розвиток економічних і соціальних процесів, самостійний економічний ресурс, який формує конкурентоспроможність економічної системи
Спосіб визначення	Рівень сформованості ресурсів	Рівень використання потенціалу	Рівень відтворення
Засоби узагальнення	Часткові й узагальнені показники	Узагальнені та комплексні показники	Інтегральний показник на основі алгоритму або моделі, що співвідносять різні аспекти та підходи до визначення
Результат	Короткостроковий фінансовий результат	Застосування наявного потенціалу в практичній діяльності	Забезпечення системи умов довгострокового розширеного відтворення. Координованість простого відтворення

Таким чином, фінансовий менеджмент є цілісною системою управління фінансами суб'єкта господарювання, призначена для організації взаємодії об'єктів і суб'єктів управління для забезпечення ефективного впливу фінансової діяльності на кінцеві результати роботи суб'єкта господарювання.

Обґрунтовані гіпотези в процесі дослідження дозволили сформулювати концепцію фінансового менеджменту, що визначає градієнт розвитку сучасних суб'єктів господарювання на засадах міжпарадигмального підходу, яка базується на наступних положеннях, представлених в табл. 2.

Таблиця 2

Положення концепції фінансового менеджменту, що визначає градієнт розвитку сучасних суб'єктів господарювання

Положення	Змістовність положення
Положення 1	Фінансовий менеджмент, що визначає градієнт розвитку сучасних суб'єктів господарювання, з позицій міжпарадигмального підходу є системою взаємопов'язаних, взаємоузгоджених комплексних і спеціальних законів, закономірностей, принципів, правил методичного забезпечення управління фінансами
Положення 2	Поділяючи думку О. Ястремської, що в процесі функціонування виконується загальносистемна (зовнішня) функція [16, с. 135], концепція побудови системи ФМ будується на підґрунті концепції розвитку суб'єкта господарювання в цілому
Положення 3	Швидка мінливість, невизначеність і багатофакторність зовнішнього, складність і багатоаспектність внутрішнього середовища потребують стратегічного бачення для успішного існування економічних систем, вимагають, щоб управління фінансами суб'єкта господарювання базувалося на стратегії економічної системи, в рамках якої воно здійснюється
Положення 4	Стадії зрілості системи фінансового менеджменту суб'єкта господарювання пов'язані зі стадіями життя підприємства. Суб'єкт господарювання у своєму розвитку проходить кілька стадій, які ідентифікуються за значеннями параметрів збалансованої системи показників. Узгодження процесів управління фінансами здійснюється через побудову їх системи відповідно до стадії життєвого циклу суб'єкта господарювання. Рівні фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності, рентабельності відрізняються на стадіях життєвого циклу, що треба враховувати
Положення 5	Об'єктом управління розглядаються ключові компетентності за стратегічними центрами відповідальності
Положення 6	Управлінські процеси фінансового менеджменту повинні відбуватись з урахуванням дихотомії процесу та результату його функціонування. Змінюваність зовнішнього середовища і його вплив на внутрішнє середовище економічної системи викликає необхідність адаптації об'єктів фінансового менеджменту. Оскільки зміни зовнішнього середовища відбуваються постійно, їх швидкість і важкопрогнозованість зростають – адаптаційних процесів стає недостатньо для підтримки економічною системою конкурентоспроможності навіть у середньостроковій перспективі. Для ефективної взаємодії із зовнішнім середовищем економічної системи потрібні незворотні, позитивні якісні перетворення. На етапі, коли можливості ефективних якісних перетворень функцій і структур у межах обраних стратегічних орієнтирів будуть вичерпані, перед економічною системою постане необхідність радикальної трансформації. Отже, фінансовий менеджмент повинен виступати основою та рушійною силою усіх можливих напрямів розвитку економічної системи – від антикризового до інноваційного

Положення	Змістовність положення
Положення 7	Невідчутні активи можна подати як найважливіший елемент самовизначення економічної системи щодо її розвитку, як стрижень, навколо якого концентруються всі напрями менеджменту щодо стратегії. Це може бути визначене як встановлена та переглядувана система основних напрямів, шляхів досягнення мети функціонування суб'єкта менеджменту господарювання на засадах вартісно-орієнтованого методу
Положення 8	У системі фінансового менеджменту пропонується організувати систему моніторингу, що синтезує організацію інформаційних потоків для аналізу, контролю, прогнозування. Нагальна потреба у формуванні та реалізації систем моніторингу обумовлена необхідністю підвищення наукового рівня і практичної дієвості контролю і аналізу фінансів суб'єкта господарювання
Положення 9	Важливим в системі моніторингу має бути бенчмаркінг – як метод контролю. Це особлива управлінська процедура впровадження в практику економічної системи технологій, стандартів і методів роботи кращих економічних систем-аналогів; безперервний пошук нових ідей і подальше використання на практиці; систематизований процес удосконалення різних аспектів ФМ; механізм порівняльного аналізу ефективності роботи економічної системи з показниками лідерів

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином в результаті проведених досліджень було сформовано концепцію фінансового менеджменту, що визначає градієнт розвитку сучасних суб'єктів господарювання на засадах міжпарадигмального підходу. Перспектива подальшого розвитку полягає в розробленні відповідного методичного інструментарія фінансового менеджменту.

Список використаних джерел

1. Архітектоніка фінансів: методичне забезпечення в умовах цифрової економіки [Електронний ресурс] : монографія / І. В. Журавльова, М. В. Максимова, В. С. Хвостенко [та ін.] ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (8,51 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 200 с.
2. Басовский Л.Є. Менеджмент: Навчальний посібник. Миколаїв.: МКБУ, 2003. 216 с.
3. Василик О. Д. Державні фінанси України : навч. посіб. / О. Д. Василик. – Київ : Вища школа, 1997. – 383 с.
4. Вахович І.М. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. Луцьк: «Надстир'я», 2023. 640 с.
5. Владимир О. М. Фінансовий менеджмент (опорний конспект лекцій для магістрів денної форми навчання спеціальності 8.18010012 «Управління інноваційною діяльністю»). Тернопіль: ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2015. 128с.
6. Журавльова І. В. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник [Електронний ресурс] Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 208 с
7. Кучер Г. Я. Формування механізму організації заробітної плати в умовах становлення ринкової економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.01.01 «Економічна теорія» / Г. Я. Кучер. Київ, 2000. 16 с.

8. Лапіна І. С. Гончаренко О. М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Одеса: Атлант, 2016. 313 с
9. Максимова М. В. Система фінансового менеджменту в умовах розвитку цифрової економіки. Ефективна економіка. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7064>
10. Остапчук О., Баксалова О., Бабій І. Суть та тенденції зміни фінансового менеджменту в умовах посиленої цифровізації економіки Modeling the development of the economic systems. 2022. № 2. С. 167-172
11. Погорелов Ю. С. Категорія розвитку та її експлейнарний базис. Теоретичні та прикладні питання економіки. 2012. Вип. 27. Т. 1. С. 222-230.
12. Тридід О. М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства Харків : Вид. ХДЕУ, 2002. 364 с.
13. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / [Васьківська К. В., Сич О. А.]. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.
14. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Скаско О. І., Майор О. В., Тимчишин Чемерис Ю. В., Нашкерська М. М., Виклюк М. М., Килин О. В., Атаманчук З. А., Свелеба Н. А. Львів: Растр-7, 2018. URL: <https://cutt.ly/dK81eKN>
15. Чмутова І. М. Механізм технологізації фінансового менеджменту банку Управління розвитком. 2015. № 3. С. 51-55
16. Ястремська О. М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади Харків : Вид. ХДЕУ, 2004. 472 с.
17. Michael H. Mescon, Michael Albert, Franklin Khedouri Management : individual and organizational effectiveness. New York : Harper & Row, 1985. 756 p.

References

1. Arkhitektonika finansiv: metodychne zabezpechennia v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [Elektronnyi resurs] : monohrafiia / I. V. Zhuravlova, M. V. Maksimova, V. S. Khvostenko [ta in.] ; Kharkivskiy natsionalnyi ekonomichnyi universytet im. S. Kuznetsia. Elektron. tekstovi dan. (8,51 MB). Kharkiv : KhNEU im. S. Kuznetsia, 2019. 200 s. [in Ukrainian]
2. Basovskiy L.Ye. Menedzhment: Navchalnyi posibnyk. Mykolaiv.: MKBU, 2003. 216 s. [in Ukrainian]
3. Vasylyk O. D. Derzhavni finansy Ukrainy : navch. posib. Kyiv : Vyshcha shkola, 1997. 383 s. [in Ukrainian]
4. Vakhovych I.M. Finansovy menedzhment: Navchalnyi posibnyk. Lutsk: «Nadstyria» , 2023. 640 s.[in Ukrainian]
5. . Vladymyr O. M. Finansovy menedzhment (oporny konspekt lektsii dlia mahistriv dennoi formy navchannia spetsialnosti 8.18010012 «Upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu») Ternopil, TNTU im. Ivana Puliuiua, 2015. 128s. [in Ukrainian]
6. Zhuravlova I. V. Finansovy menedzhment : navchalnyi posibnyk [Elektronnyi resurs] Kharkiv : KhNEU im. S. Kuznetsia, 2017.. 208 s. [in Ukrainian]
7. . Kucher H. Ya. Formuvannia mekhanizmu orhanizatsii zarobitnoi platy v umovakh stanovlennia rynkovoï ekonomiky : avto-ref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ekon. nauk : spets. 08.01.01 «Ekonomichna teoriia». Kyiv, 2000. 16 s. [in Ukrainian]
8. Lapina I. S. Honcharenko O. M. Finansovy menedzhment: navch. posib. Odessa: Atlant, 2016. 313 s [in Ukrainian]
9. Maksimova M. V. Systema finansovoho menedzhmentu v umovakh rozvytku tsyfrovoy ekonomiky. Efektyvna ekonomika. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7064> [in Ukrainian]
10. Ostapchuk O., Baksalova O., Babii I. Sut ta tendentsii zminy finansovoho menedzhmentu v umovakh posylenoi tsyfrovizatsii ekonomiky Modeling the development of the economic systems. 2022. № 2. S. 167-172. [in Ukrainian]
11. Pohorielov Yu. S. Katehoriia rozvytku ta yii ekspleinarnyi bazys. Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky. 2012. Vyp. 27. T. 1. S. 222-230. [in Ukrainian]

12. Trydid O. M. Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm stratehichnoho rozvytku pidpriemstva Kharkiv : Vyd. KhDEU, 2002. 364 s. .[in Ukrainian]
13. Finansovy menedzhment: navch. posib. / [Vaskivska K. V., Sych O. A.]. Lviv: «HALYCh-PRES», 2017. 236 s. [in Ukrainian]
14. Finansovy menedzhment: navch. posibnyk / Skasko O. I., Maior O. V., Tymchyshyn Chemerys Yu. V., Nashkerska M. M., Vykliuk M. M., Kylyn O. V., Atamanchuk Z. A., Sveleba N. A. Lviv: Rastr-7, 2018. URL: <https://cutt.ly/dK81eKN> [in Ukrainian]
15. Chmutova I. M. Mekhanizm tekhnolohizatsii finansovoho menedzhmentu banku. Upravlinnia rozvytkom. 2015. № 3. - S. 51-55
16. Yastremska O. M. Investytsiina diialnist promyslovykh pidpriemstv: metodolohichni ta metodychni zasady. Kharkiv : Vyd. KhDEU, 2004. 472 s.
17. Michael H. Mescon, Michael Albert, Franklin Khedouri Management : individual and organizational effectiveness. New York : Harper & Row, 1985. 756 p.